

Plekbord

Informatieblad van de Heemkundekring Onsenoort

Colofon

Jaargang: 33
augustus 2012

Uitgave:

Heemkundekring Onsenoort
www.hkkonsenoort.nl

Secretariaat:

Grotestraat 103
5151 JD Drunen
tel: 0416-320995.
bestuur@hkkonsenoort.nl

Bank:

Rabobank 13.65.04.418
ING 1574.394 t.n.v
Heemkundekring Onsenoort
Nieuwkuijk

Redactie:

Kees van den Oord
Tel: 073-5130407
Toon Groot
Tel: 0416-375835

Inleveradres kopij:

Redactie Plekbord
Heusdenseweg 1
5154EJ Elshout

Kopij via e-mail:

plekbord@hkkonsenoort.nl

Kopij volgende Plekbord
inleveren vóór: 15 sept.

In dit nummer o.a.:

De Bossche School

Open Monumentendag

Heilige Clara

Najaarsexkursie

Beste leden,

We hebben toch nog een redelijke mooie zomer, met een uitschieter in het weekend van 23 t/m 25 augustus. De barometer gaf maar liefst een temperatuur aan van ruim 37 graden. Massaal trokken we naar het water of zochten een grote boom op om in de schaduw te kunnen vertoeven. De heemkundekring komt ook weer in actie de komende maanden, te beginnen met het dubbelnummer, de Open Monumentendag in het 2^e weekend van september, een excursie en een educatieve dag in oktober. Voor elk wat wils. Het wordt vast een mooi najaar voor onze vereniging.

Veel leesplezier

7 oktober: Heemkunde, Ontdek het Samen!

In het juninummer van het Plekbord heeft de Commissie Educatie zich voorgesteld aan de leden van de Heemkundekring Onsenoort. Daarbij is ook gewezen op onze eerste activiteit op zondagmiddag 7 oktober.

Zoals in de aanhef van dit stukje is te lezen, heeft de Commissie Educatie een naam gegeven aan deze activiteit: **Heemkunde, Ontdek het Samen!** Het doel is om kinderen een ontdekkingsstocht aan te bieden langs veel aspecten van de heemkunde. Op die ontdekkingsstocht worden ze geholpen en gestimuleerd door de ervaring van de leden van onze Heemkundekring Onsenoort. Beide aspecten hebben we in de naam tot uiting willen brengen.

Bij de opzet van deze activiteit hebben we natuurlijk op de eerste plaats gedacht aan de kinderen en kleinkinderen van onze leden, maar we willen deelname niet beperken tot deze groep. Leden mogen ook gerust met hun neefjes en nichtjes komen of met hun buurkinderen en de kinderen mogen gerust ook vriendjes en vriendinnetjes meenemen. Hoe meer deelnemers, hoe groter het succes en des te meer kans, dat er ook vervolgvacatures gepland kunnen gaan worden.

De bedoeling is dat de kinderen vooral veel zelf doen. Dat kan zijn om met een metaaldetector naar munten te zoeken, scherven te lijmen tot het weer een potje is, een stukje van de eigen familiestamboom op te zetten of in de natuur op het terrein van Mariënkroon bomen, struiken of planten te herkennen en te vinden.

de Wit
elektrotechniek

- Elektrotechnische installaties
- Telematica
- Beveiliging
- Bijzondere installaties
- 24-uurservice

Th. Edisonweg 21, 5151 DH Drunen
Tel. 0416 - 37 31 40, Fax 0416 - 37 32 71
www.dewitelektro.nl

Als elektrotechnisch totaalinstallateur maken wij al meer dan 45 jaar uw hooggespannen verwachtingen waar. Wij verzorgen de meest inventieve oplossingen voor installatieprojecten in de woningbouw, utiliteitsbouw en industrie. Snel en vakkundig. Kwaliteit tot in de fijnste vezels tegen een scherpe prijs!

KWALITEIT TOT IN DE FIJNSTE VEZELS

In totaal heeft de Commissie Educatie 10 aspecten van heemkunde geselecteerd. Dankzij de medewerking van mensen, die heel veel ervaring met een bepaald aspect hebben en die kennis en ervaring enthousiast aan kinderen kunnen overbrengen, is een heel leuk programma ontstaan. Dit zijn de tien onderwerpen:

- dorpsgezichten; ontdek hoe bv de school er vroeger uitzag.
- Archeologie; in de Plekhoek zelf 'plekken' en op zoek naar de buit met een metaaldetector (en wat je vindt mag je houden).
- Agrarische ontwikkeling; hoe werkte men vroeger met werktuigen en gereedschappen en zou je dat ook kunnen?
- Spel en vermaak: hoe speelden de kinderen vroeger en waarmee? Kun je hinkelen of haktollen? Hoepelen misschien?
- Taalgebruik; probeer er maar eens achter te komen wat oude spreuken, gezegdes en spreekwoorden uit ons heem betekenen.
- Natuur en milieu; wat (her)ken je als je letterlijk het bos wordt ingestuurd?
- Genealogie; zet samen eens een (stam)boom op over je familie.
- HKK Onsenoort; waarom zitten we bij de abdij in de toren? Zit daar ook een kelder onder?
- Religie; ook een onderwerp waarover voor kinderen nog heel wat te ontdekken valt

Genoeg te doen dus in blokjes van 15 tot 20 minuten per onderwerp. Alles wat we nu nog nodig hebben is een grote opkomst. Wij rekenen erop dat we daarin best gaan slagen. Weet je al, dat je mee gaat doen? Geef dat dan meteen aan ons door. Wil je eerst nog wat meer weten? Ook dan kun je bij de onderstaande commissieleden terecht. Mail dan naar: Educatie@hkkonsenoort.nl

Of bel naar:

Marianne Janssen, 073-5114855
 Adrie Verboord, 06-57324970
 John Schellekens, 06-52346376
 Rini Wouters 0416-374635
 Johan van den Ossenblok 073-5114784

Graag tot ziens op 7 oktober!

Natuur, Milieu en Landschap

In de gemeente Heusden en directe omgeving loopt een aantal projecten waarbij heemkundekring "Onsenoort" is betrokken. Zij neemt hieraan deel vanwege haar kennis van natuur, landschap, archeologie en (cultuur)historie. In het Plekbord wordt maandelijks in het kort aandacht geschonken aan één van de projecten.

Deel 6: Ecologische Verbindingszone (EVZ) Luisbroekse Wetering en Hedikhuizensche Maas en anti-verdrogingsmaatregelen Sompen & Zooislagen.

In de (Europese) Kaderrichtlijn Water zijn normen voor de leefomgeving van planten en dieren in en rond het water vastgelegd. Op dit moment voldoet de leefomgeving niet. Om deze te verbeteren worden natuurgebieden verbonden door Ecologische Verbindingszones (EVZ's). Via de EVZ's kunnen planten en dieren zich verplaatsen tussen geschikte leefgebieden.

De Luisbroekse Wetering en een deel van de Hedikhuizensche Maas in de driehoek Haverley, Haarsteeg en Hedikhuizen zijn aangewezen als EVZ's. Hierdoor worden de natuurgebieden de Sompen en Zooislagen en de Haarsteegse Wiel in Haarsteeg verbonden met de oevers van de Maas. Indirect, op een groter schaalniveau, worden als gevolg van de verbindingen zoals die langs de Luisbroekse Wetering en de Hedikhuizensche Maas worden aangelegd, gebieden zoals het Dommeldal, Engelermeer, Moerputten, Vlijmens Ven en Bossche Broek verbonden met de Maas.

De Luisbroekse Wetering

Het project van waterschap Aa en Maas omvat de aanleg van 3,4 km EVZ's langs de Luisbroekse Wetering (2,8 km) en de Hedikhuizensche Maas (0,6 km). Daarnaast zijn in de Sompen en Zooislagen anti-verdrogingsmaatregelen nodig om gewenste hydrologische doelstellingen te bereiken. Eén van de maatregelen is het vervangen van twee stuwen om het water beter vast te kunnen houden. Met de inrichting van de EVZ's en de aanleg van de stuwen wordt invulling gegeven aan de doelstellingen uit het Waterbeheerplan 2010-2015 van het waterschap Aa en Maas voor de thema's "natuurlijk en recreatief water" en "voldoende water".

De EVZ Luisbroekse Wetering die loopt vanaf de Haverley in 's-Hertogenbosch tot aan de Sompen Zooislagen in Haarsteeg bevindt zich in een strook van maximaal 40 m langs de Luisbroekse Wetering. Langs de wetering wordt over het grootste deel van het traject de oever aan beide zijden van de wetering aangepast. De oevers van de wetering worden verflauwd en er wordt een aantal poelen

aangelegd. Door de verflauwde oevers ontstaat ruimte voor plas-dras vegetatie. Dit biedt kansen voor amfibieën, vissen en insecten die in deze zone een geschikt leefgebied vinden. Ook zal het gebied voor een deel ingericht worden tot extensief beheerd grasland. Op enkele plaatsen wordt struweel aangelegd en er wordt een onderhoudspad gemaakt over bloemrijk grasland.

De EVZ Hedikhuizensche Maas wordt aangelegd tussen De Omloop en de Buitenwaardenweg in Hedikhuizen. De beschikbare ruimte varieert van 20 m in het noorden tot 38 m in het zuiden. Ook hier worden de oevers verflauwd, poelen, plas-dras zones, extensief beheerd grasland, struweel en een onderhoudspad aangelegd.

Het Dagelijks Bestuur van waterschap Aa en Maas heeft het ontwerp-projectplan inmiddels vastgesteld. De bedoeling is dat het project in de loop van 2012 wordt uitgevoerd.

Bert van Opzeeland

Boterfabriekje in Elshout

In het aprilnummer van Plekbord heb ik een oproep geplaatst en informatie gevraagd over een boterfabriek in Elshout.

Al snel kreeg ik een reactie van Adriaan Pulles. Hij wist van zijn vader waar het fabriekje heeft gestaan: Kerkstraat 54. Woutje de Krieger heeft er nog gewoond. Het pand staat sinds kort te koop. Ook van Harrie van Hulten kreeg ik aanwijzingen waar het fabriekje heeft gestaan. Tinus van Balen zou de eerste werknemer zijn geweest. Dit was de grootvader van Mart van Balen (onlangs overleden). De oprichters zijn mogelijk het bestuur van de boerenbond. In Elshout ontmoette ik Cor van Balen en die wist te vertellen dat Tinuske van Balen de eerste en enige directeur is geweest. Ik bedank de mensen die spontaan op mijn oproep hebben gereageerd. De speurtocht gaat verder.

Met vriendelijke groet,

Sjef van Hulten, tel: 073 5514390 of 06 4626 4419

Het pand in Elshout waar het boterfabriekje gevestigd was

Bedevaart in Bokhoven

September is de maand van de bedevaart in Bokhoven. Traditiegetrouw zullen weer vele bedevaartgangers de H. Missen bezoeken, die als het maar even kan in de pastorie tuin gehouden zullen gehouden.

Het zijn dit jaar **5 zondagen** en de missen zijn om **11.00uur**. De missen van **9.00u** komen dit jaar te vervallen!

Het thema van dit jaar is: **"Op weg"**.

De septembermaand wordt geopend op 2 september met het OLV Schuts Gilde en het avondwakekoor uit Elshout. Op 9 september komt het gemengd Lambertuskoor uit Maren-Kessel. Op 16 september het Franciscuskoor uit Biezenmortel. Op 23 september het gemengd koor St. Lambertus uit Cromvoirt.

Het dameskoor uit Bokhoven met het mannenkoor uit Haarsteeg sluiten op de 30ste de maand af.

Programma Open Monumentendag Heusden 2012

Woensdag 5 september

- 19.30 – 22.30 uur themabijeenkomst over Groen van Toen en Nu

Locatie: museum Het Gouverneurshuis, Putterstraat 14 in Heusden

Vrijdag 7 september

- Open Monumenten Klassendag

Zaterdag 8 september

- 10.00 – 17.00 uur: openstelling Grote- of Catharijnekkerk (Hervormde Kerk)

Locatie: Burchtstraat 2 in Heusden

- 10.30 uur: wandeling onder leiding van een gids van Brabants Landschap door Landgoed Pax

Startpunt: Rode Poort aan de Elshoutseweg

- 11.00 – 17.00 uur: beeldtentoonstelling in de tuin en gratis toegang tot het museum

Locatie: museum Het Gouverneurshuis, Putterstraat 14 in Heusden

- 11.00 – 17.00 uur: Open Huis en aandacht voor het groene archief van Abdij Mariënkroon

Locatie: Streekarchief Land van Heusden en Altena, Pelsestraat 17 in Heusden

- 12.00, 13.00, 14.00 en 15.00 uur: bezoek historische stadstuinen onder leiding van een gids

Startpunt: Heusdens Buro voor Toerisme, Pelsestraat 17 in Heusden

- 12.00 – 17.00 uur: themadag in de Heemtuin

Locatie: Heemtuin De Meulenwerf, Molenstraat in Heusden

- 12.00 – 17.00 uur: openstelling molens Heusden Vesting

Locaties: molen aan de Stadshaven en molen op de stadswal

- 13.00 – 16.00 uur: openstelling Rooms-katholieke Kerk Sint Catharina + boekenmarkt

Locatie: Hertogin Johanna van Brabantstraat 13 in Heusden

Zondag 9 september

- 10.00 – 17.00 uur: Open Tuin

Locatie: Wilhelminastraat 36 in Vlijmen

- 11.00 – 16.00 uur: Ommetje Hedikhuizen

Startpunt: café De Ploeg, Heusdenseweg 2 in Herpt

- 11.00 – 17.00 uur: beeldtentoonstelling in tuin en gratis toegang museum

Locatie: museum Het Gouverneurshuis, Putterstraat 14 in Heusden

- 12.00 – 17.30 uur: Open Dag in de Mooiste Boerderij van Brabant

Locatie: Nassaudwarsstraat 5 in Vlijmen

- 13.00 – 16.00 uur doorlopende presentatie over Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen

Locatie: herberg De Drie Linden, Giersbergen 8 in Drunen

- 13.00 – 16.00 uur: openstelling Parochiekerk Sint Jan

Geboorte Vlijmen

Locatie: Julianastraat in Vlijmen

- 13.00 – 16.00 uur: openstelling Rooms-katholieke Kerk Sint Catharina + boekenmarkt

Locatie: Hertogin Johanna van Brabantstraat 13 in Heusden

• 13.00 – 16.00 uur: openstelling Rooms-katholieke Kerk Sint-Jan Evangelist

Locatie: Kerkstraat 39 in Elshout

• 13.00 – 16.00 uur: openstelling Rooms-katholieke Kerk Sint Lambertus

Locatie: Raadhuisplein 2 in Drunen

• 13.00 – 17.00 uur: openstelling Protestantse Kerk Vlijmen

Locatie: Grote Kerk in Vlijmen

Geboortekaartje

Regelmatig ontvangt het secretariaat familieberichten, maar helaas zijn dat vrijwel altijd overlijdensberichten. Maar nu een keer een geboortekaartje en wel van Cas de Bonth, zoon van Nico en Anne de Bonth - Van den Oord, die wij natuurlijk van harte feliciteren.

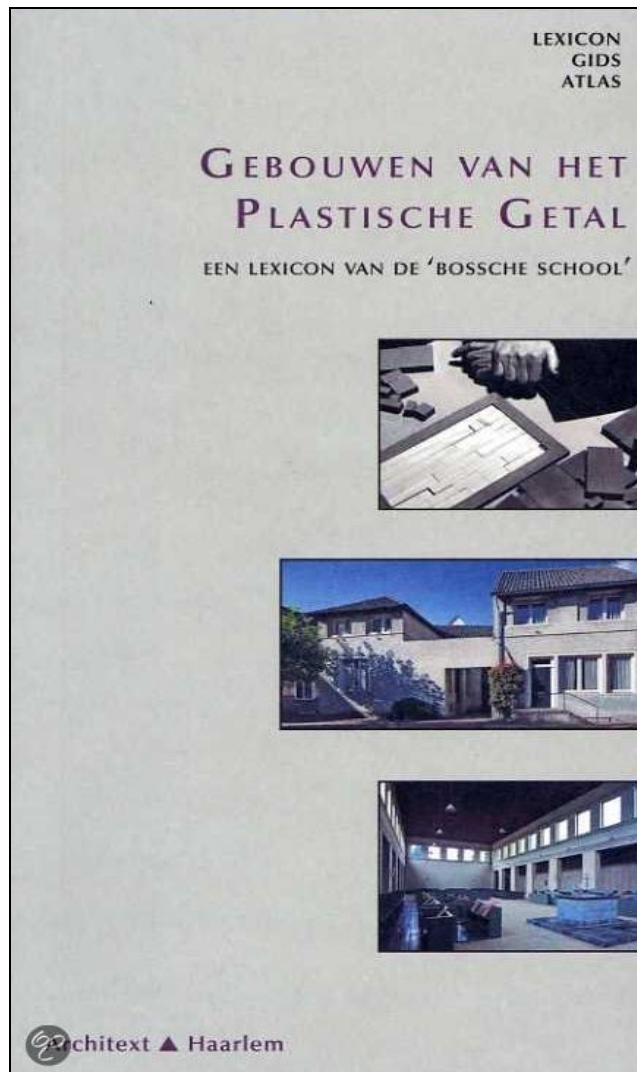
8^e Eeuwfeest H. Clara

Dit jaar wordt herdacht dat het acht eeuwen geleden is dat de H. Clara als religieuze werd ingekleed. In het septembernummer van Met Gansen Trou zullen een tweetal artikelen verschijnen die daarmee te maken hebben. Een artikel van Tom van der Aalst over de Sint Clarastock in Drunen en een artikel van Bart Beard over de Arme Clarissen, die in Elshout van 1990 tot 1993 woonden en werkten. Op 7 oktober zal er in Drunen ook een plechtigheid zijn waarbij na de H. Mis van 11.00 uur in de Lambertuskerk een gevelsteen van de H. Clara op de gevel van restaurant Plein 13 wordt onthuld. Eenieder is daarbij welkom.

**Inleveren kopij volgende plekbord
Vóór 15 september a.s.**

De Bossche School in Heusden

Het dubbelnummer van dit jaar gaat over dit onderwerp en Bart Beard, de schrijver van het boekje, heeft een inventarisatie gemaakt van o.a. de bouwwerken die onder deze architectuur in ons heemgebied gebouwd zijn. De theorie achter deze architectuur is echter summier beschreven, enerzijds door de complexiteit, anderzijds omdat daarover voldoende andere boeken verschenen zijn. Mocht iemand geïnteresseerd zijn in deze theorie en zich

er verder in willen verdiepen dan wordt het volgende boek aanbevolen:

Hilde de Haan en Ids Haagsma,
'Gebouwen van het Plastische Getal'
Uitg. Architext, Haarlem, 1996, ISBN9051050186
Het boek kost € 29,50 en is verkrijgbaar bij de boekhandel en ligt ter inzage bij het secretariaat.

Van het dubbelnummer zijn ook nog extra exemplaren te koop. Die kosten €5,- per stuk. Ze zijn te bestellen via de website www.hkkonsenoort.nl of verkrijgbaar bij:
K. van den Oord, Gravin Helenastr. 15, Bokhoven, 073-5130407

B. Beard, Grotestraat 103, Drunen, 0416-320995
A. van Spijk, Hertogin J. van Brabantstr. 22, Heusden, 0416-662368
B. van de Wiel, Chopinlaan 7, Vlijmen, 073-5115692

Op de website staan onder de rubriek 'Nieuws/Plekbord' foto's van de boekpresentatie, die op 31 augustus in het gemeentehuis (Bossche School) van Drunen gehouden is.

Het Archis-systeem m.b.t. de Loonse en Drunense Duinen

Vorig jaar heeft de archeologische werkgroep van onze heemkundekring veel tijd en energie gestoken in het verbeteren en aanvullen van de Archeologische Waardenkaart, die door VESTIGIA B.V. in opdracht van de gemeente Heusden werd samengesteld. Hierbij bleek opnieuw dat de "plaatselijke deskundigen", de amateurs, over veel feitenkennis beschikken die bij de officiële instanties ontbreekt. De waardenkaart kon door die aanvullingen en correcties tot een beter beleidsinstrument voor de gemeente worden opgetuigd.

De gegevens over archeologische vondsten worden in Nederland centraal opgeslagen in het Archis-systeem, dat wordt bijgehouden door de Rijksdienst voor het Erfgoed in Amersfoort. Maar voor elk computersysteem geldt de Amerikaanse schertsformule "R i = R o" (Rubbish in = Rubbish out), oftewel: als je er rotzooi in stopt, komt er ook rotzooi uit. Een praktijkvoorbeeld:

In de collectie van Anton van der Lee bevindt zich een urn met crematieresten uit de late bronstijd, eind jaren zestig opgegraven in een bermstoot bij de Moerputten. Het is een urn van het type Laren. In het Archis-systeem staat echter abusievelijk vermeld dat de betreffende urn van het type Harpstedt zou zijn, uit de vroege ijzertijd, de tijd van de urnenvelden. Dan zou er best wel eens een urnenveld kunnen zitten en daarom is – zonder enig verder onderzoek – een flink gebied rond de vindplaats van de urn tot archeologisch monument verklaard. Maar in de tijd van de Laren-urn was er nog geen sprake van urnenvelden, alleen van individuele grafheuvels. De eigenaar van de grond wordt door deze fout volkomen ten onrechte opgezadeld met allerlei beperkende bepalingen m.b.t. het grondgebruik.

De archeologische werkgroep verbaasde zich over de gebrekkige manier waarop de vondsten uit de Loonse en Drunense Duinen in het Archis-systeem waren vastgelegd: 22 meldingen, waarvan er maar vijf deugden. Alle overige waren volslagen nutteloos en onbruikbaar. Anton van der Lee werkte een totaal nieuwe registratie uit, waarbij die 17 waardeloze nummers elk werden gekoppeld aan een gepubliceerd vondstencomplex, veertien in "Met Gansen Trou", drie in andere periodieken. Voor vijf andere registraties uit ons heemgebied konden belangrijke correcties worden doorgegeven. Twee daarvan hadden betrekking op Vlijmen, twee op Nieuwkuijk en een op Haarsteeg.

Inmiddels is van drs. A. Sloos, Senior Medewerker Archis, bericht ontvangen dat hij een van zijn medewerkers de ontvangen gegevens zal laten verwerken. Hij vroeg daarvoor de digitale versie op en bedankte voor de uitgebreide informatie.

Een succes voor onze archeologische werkgroep. Amateurs blijven onmisbaar, ook al hebben we in Nederland momenteel ongeveer 1500 beroepsarcheologen.

Foto Wie, Wat, Waar, maart 2012

In het plekbord van maart stond een foto van schoenmakers uit Haarsteeg. De man met pijp op de eerste rij is mijn opa Adrianus (Aaïke Mik) Meijs. Hij was schoenmaker bij de familie Strik.

met vriendelijke groet,

Bert Meijs

SALDAD Salaris advies- en administratie kantoor	S æ	P.Klerks Financieel advies- en administratie kantoor	F æ
Diepenbroekstraat 11, 5151 KE Drunen / Kerkstraat 74, 5154 AR Elshout			
Telefoon 0416-665396 / 372685		www.saldad.nl	
Meer dan 25 jaar een vertrouwd adres voor uw salaris en financiële administratie			

Markies van Heusden

O.a. op Wikipedia wordt vermeld dat er nog een markies van Heusden rondloopt en wel een Engelsman. Het gaat over deze man: Nicholas Power Richard Le Poer Trench (1952), 9e graaf van Clancarty, 8e markies van Heusden. Gaat het hier over "ons" Heusden?

Met vriendelijke groet,

Rini de laet

Stuur uw reactie naar de redactie van het Plekbord

Najaarsexcursie op 13 oktober

Ook dit jaar hebben we een excursie in het najaar. Deze zal worden gehouden op zaterdagmiddag 13 oktober en gaat naar het draaiorgelmuseum "DANSANT" in Hilvarenbeek. In dit museum staat het prachtige Mortierorgel Poseidon in volle glorie. Hiermee hebben we meteen het grootste Mortierorgel van Europa in ons museum. Het Nederlands Boekorgel Centrum heeft met de restauratie van dit orgel een waar meesterwerk voltooid. We denken dat een bezoek aan dit museum zeker de moeite waard is en misschien gaan ook nog de voetjes van de vloer.

Wilt U alvast meer informatie, kijk dan op:
www.museumdansant.nl

In het volgende Plekbord komt het inschrijfformulier.

*Dit fraaie orgel is te bewonderen in het
orgelmuseum in Hilvarenbeek*

Grondradaronderzoek Komwiel

Op maandag 13 augustus is het grondradaronderzoek bij De Komwiel uitgevoerd door de archeologische bureaus Vestigia en Archeopro met het doel de fundamentresten van het kasteel van Hedikhuizen op te sporen en/of de vermoedens te bevestigen van de plaats van het kasteel. Het definitieve rapport zal binnenkort verschijnen en in het volgende Plekbord kunnen we hierover meer publiceren.

Eerste Wereldoorlog

Omdat het op 28 juli 2014 precies 100 jaar geleden is dat de Eerste Wereldoorlog uitbrak wil onze vereniging hier enige aandacht aan besteden in de vorm van een dubbelnummer van Met Gansen Trou. Enige tijd geleden hebben we een oproep geplaatst om gegevens te krijgen over wat er in onze gemeente tijdens de Eerste Wereldoorlog allemaal gebeurd is. We hebben hierop wel enige bruikbare informatie ontvangen maar we zijn er van overtuigd dat er nog veel meer gegevens te krijgen zijn. Op een gegeven moment waren er meer dan 1 miljoen Belgische vluchtelingen de Nederlandse grens overgestoken en het kan niet anders of ook in onze gemeente zijn vluchtelingen ondergebracht en hebben hier werk gevonden in de landbouw, mandenmakerij, schoenmakerij of in de conservenindustrie. Wat wij graag zouden willen weten is of u mensen of families kent waar Belgische vluchtelingen waren ondergebracht of ingekwartierd? Kent u personen of bedrijven waar Belgische vluchtelingen hebben gewerkt of woonachtig zijn geweest? Kent u mensen die later zijn getrouwd met een Belgische vluchteling? Kortom alles wat met de Eerste Wereldoorlog en Belgische vluchtelingen te maken heeft in onze gemeente kan voor ons interessant zijn om dit verder te onderzoeken.

U kunt contact opnemen met:

Peter de Jong 0416 374379 p.de.jongh8@kpnplanet.nl
Bert Meijs 073 5114682 bmeijs@planet.nl
Thijs Stevens 0416 373138 ansenthij@hetnet.nl
Henk de Wit. 0416 378375 dewit.h@planet.nl

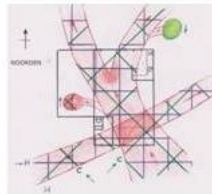
Wandeling in natuurgebied PAX

De Natuur- en Milieuvereniging gemeente Heusden organiseert in het kader van Open Monumentendag en vanwege haar dertigjarig bestaan op zaterdag 8 september in natuurgebied Pax een wandeling onder leiding van gids Bart Pörtzgen van het Brabants Landschap.

"Tussen Elshout en Oudheusden ligt, verscholen tussen de Elshoutseweg en de provinciale weg naar de brug over de Maas, een vrij onbekend natuurgebiedje van Brabants Landschap: Pax. Deze kleine natuurparel van 31 hectare was vroeger een zompig moerasgebied, een uiterwaard van de Maas. De laatste decennia verdroogde het moeras en kregen planten en dieren het steeds lastiger. Het waterschap Aa en Maas heeft samen met Natuurmonumenten (de eigenaar van de Hooibroeken aan de overkant van de Elshoutseweg), het Brabants Landschap en de ZLTO plannen gemaakt die de natuur vernatten en tegelijkertijd rekening houden met de omliggende landbouwgebieden. De korte termijn maatregelen uit het inrichtingsplan om de verdroging tegen te gaan zijn in 2010 uitgevoerd in landgoed Pax. Oude greppels werden uitgegraven, bestaande sloten aangepast en bij de Rode Poort is een stuw aangelegd die de afwatering van het landgoed loskoppelt van de omliggende landbouwgronden en de Hooibroeken. Centraal ligt een, helaas vervallen, eendenkooi. De kooiplas is opnieuw uitgegraven. De grienden, vroeger gebruikt voor hakhout, waren in de eerste helft van de twintigste eeuw nog volop in productie. Zij verloren hun functie en werden langzamerhand omgevormd tot een populierenbos. Populieren gebruikte men voor het maken van klompen en lucifers. Beide doeleinden zijn verdwenen! Tijd voor nieuw beheer.

Brabants Landschap heeft tot doel het bos veelzijdiger te maken door kap van verzwakte populieren en aanplant van zomereik, es en zwarte els. De struiklaag bestaat uit vlieren en meidoorn. Bosuil, ransuil en torenvalk vinden er een veilige broedplaats. Een blauwe reigerkolonie veroorzaakt in het vroege voorjaar een hoop kabaal. En ook de ooievaar vindt sinds een aantal jaren zijn weg naar zijn nest op de "hoge paal", aldus de natuur- en milieuvereniging. De wandeling is gratis en start om 10.30 uur bij de Rode Poort aan de Elshoutseweg.

**HEBT U LICHAMELIJKE EN/OF ANDERE GEZONDHEIDSKLACHTEN,
LAAT UW WONING DAN EENS AARDMAGNETISCH ONDERZOEKEN
OP GEZONDHEIDBELASTENDE INVLOEDEN VAN WATERADERS.**

**ALS WICHELROEDELOPER MET MEER DAN 25 JAAR ERVARING, KAN IK U DE JUISTE
INZICHTEN EN ADVIEZEN GEVEN OM VAN UW KLACHTEN AF TE KOMEN.
ALS LID VAN HEEMKUNDEKRING ONSENOORT KRIJGT U 10% KORTING
OP HET TARIEF VAN EEN DERGELIJK ONDERZOEK.**

**WICHELROEDELOPER KEES VAN SPIJK
LOON OP ZAND TELEFOON 0416 532348
WWW.PRAKTIJKKEESVANSPIJK.NL**